

και τί μπορούνε να ζητήσουν απ' αυτό, θα εΐτανε δυνατό να παιχτή και ν' άκουστῆ.

Στήν Ἀθήνα, στὸν καιρό μας τοῦτο, πού εἶναι και κάποιο συνήθειο, δὲν ξέρω τὸ γιατί, ν' ἀρνιοῦνται, ἀμέσως, δίχως καμιὰ συζήτηση, τὴν ἀξία πού πρέπει στὰ ἔργα σου, νὰ εἶναι βέβαιος πὼς τὸ καινούργιο σου βιβλίο θὰ περάσῃ ἀπαρατήρητο. Ὅμως αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ σὲ ἀπελπίσῃ. Τὰ λίγα μου τοῦτα λόγια, τὰ πρόχειρα, ἔρχονται νὰ σοῦ ποῦν, πὼς τὸ θάρρος κ' ἡ ὀρμή σου, ἔσο νοιώθεις νὰ σοῦ δίνουνε ζωὴ και νὰ σὲ στηρίζουνε στὸ δρόμο σου, εἶναι ἡ καλύτερη ἀνταμοιβὴ γιὰ σένα, πού ἔχεις μὴν ἀστέρητη μέσα σου ποιητικὴ φλέβα, πού ὁ κατοπινὸς καιρὸς ἄς ἐλπίσουμε πὼς θὰ δικαιώσῃ τὸν ἀγῶνα σου γιὰ νὰ τῆ φέρῃς στὸ φῶς. Ἐμεῖς ἀπὸ τώρα, ὅσοι σὲ τιμοῦμε ἢ σὲ κατηγοροῦμε, δὲν μπορούμε νὰ προδικάσουμε γιὰ τὸ αὔριο. Οἱ περισσότεροι ἀρκούμαστε γιὰ τὴν ὥρα νὰ μὴ σὲ διαβάσουμε. Ρωμαϊκὴ παλιὰ συνήθεια, θὰ πῆς, πού πέρασε, ἀλλοίμονο, και στοὺς νεώτερους.

Γειά σου

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΣΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΣΠΗΛΙΟΥ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗ

Ὁ Ραψωδὸς τοῦ Πέτρακα, στὰ διαλογίσματά μου,
Δὲν κρύφτηκε στὴ μαύρη γῆς, τρεῖς πῆχες πιάνει χάμου,
Σὰν τὸ βρισμένο ἄταφο γιὸ τοῦ βασιλιὰ Πριάμου.

Μὰ αὐτὸς πιὸ κι' ἄπ' τὸν Ἐχτορα, στὸ πείσμα τοῦ θανάτου,

Θάρθει καιρὸς νὰ σηκωθεῖ μονάχος του ἀπὸ κάτω,
Στὴν ὁμορφάδα Ἀπόλλωνας και στὴν ἀρματωσιά του.

Παρίσι, Φλεβάρης

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΕΡΓΑ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

«Ὁ Ψυχοπατέρας», ὁ «Τρίτος», τὸ «Μυστικὸ τῆς κοντέσσας Βαλέραιννας», ἡ «Κωμῳδία τοῦ Θανάτου», «Φωτεινὴ Σάντρη», «Στέλλα Βιολάντη», «Ραχήλ», «Πειρασμὸς», «Ψυχοσάβατο» και «Χερουβείμ». Δέκα ἔργα, σὲ δέκα βιβλιάρια, θ' ἀρχίσουνε νὰ βγαίνουν ἀπὸ τὸν ἐρχόμενον Ἀπρίλη, μὲ τὸ γενικὸ τίτλο «ΘΕΑΤΡΟΝ». Καὶ καθένα, γιὰ τοὺς συνδρομητῆς, θὰ στοιχίζῃ μόνο 80 λεπτά.

Ὅσοι ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστῆς μας θὰ ἤθελαν περισσότερες πληροφορίες, μπορούμε νὰ γράφουν ἀπευθείας στὸν κ. Γρηγ. Ξενοπούλο, 38 ὁδὸς Εὐριπίδου, και νὰ ζητήσουν τὴν ἀγγελία πού ἔχει ὁλοῦς τοὺς ὅρους τῆς ἐγγραφῆς.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ἰδιοκτήτης: Δ. Π. ΤΑΪΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ἀρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συνδρομὴ χρονιάτικη: Γιὰ τὴν Ἑλλάδα και τὴν Κρήτη δρ. 10. Γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 12,50.—Γιὰ τὶς ἐπαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες συνδρομῆς (ἢ δρ τὴν τριμηνία).—Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητῆς ἂν δὲν προπλερώσῃ τὴν συνδρομὴ του.

20 λεπτά τὸ φύλλο. — Τὰ περυσμένα φύλλα πουλιῦνται στὸ γραφεῖο μας διπλὴ τιμῆ.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κιόσκια, και στὶς ἐπαρχίες σ' ὅλα τὰ πραχτορεῖα τῶν Ἑφημερίδων.

ΕΘΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Τόσον καιρὸ στὸν τόπο μας διοικούμαστε ἐσωτερικὰ χωρὶς κανένα πρόγραμμα, χωρὶς καμμιά κατεύθυνση· τὰ νομοθετήματα πού βγαίνανε στοῦ ἡλιου τὸ φῶς δὲ συνδεότανε μὲ μιὰ γενικὴ γραμμὴ κ' ἡ διοίκηση κοντόφταλμη και στενοκέφαλη γινότανε ὄργανο ἀτομικῶ συμφερόντων χωρὶς καμμιά σκέψη γιὰ τὸ γενικώτερο συμφέρο τῶν ἀτόμων μιᾶς ὁλόκληρης τάξης. Ὅμως ἕνα πρόγραμμα εἶτανε κοινὸ σὲ ὅλους εἴτε ἀπλοὺς πολίτες εἴτε πολιτικοὺς — κι αὐτὸ εἶταν τὸ ἐθνικὸ πρόγραμμά. Φυσικὰ πὼς ἡ ἀνεργατὶστη-πορεία μας δὲν εἶταν δυνατὸ νὰ ξεχαστεῖ και σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο και γι' αὐτὸ τὰ μέσα πού θὰ φτάναμε στὸ σκοπὸ διαλεγότανε χωρὶς καμμιά σοβαρὴ σκέψη και σχεδὸν στὰ κουτουροῦ — μὰ ὅπως-δήποτε, ἡ ἐθνικὴ ἰδέα, οἱ ἐθνικῆς βλέψεις ξεδιάλυναν καθαρὰ και κυριαρχοῦσαν ὅλη μας τὴν πολιτικὴ. Ἀλλοίμονο ὅμως στὸ λαὸ πού δὲν ἔχει παρὰ μόνο ἐθνικὴ πολιτικὴ, πού δὲ δίνει σημασία παρὰ μόνο στὶς ἐθνικιστικῆς του τάσεις! Αὐτὸ ἀκριβῶς ἔγινε σὲ μᾶς· ὁ πατριωτισμὸς μᾶς κάτεχε ὁλόκληρους και ξεχείλιζε, δὲν ἄφινε καμμιάν ἄλλη σκέψη νὰ γεννηθεῖ μέσα μας και γινότανε στὰ χέρια ἐπιτηδειων δημαγωγῶν μέσο τῆς αἰσχροτέρας ἐκμετάλλεψης. Ὁ πατριωτισμὸς μᾶς ἔκανε νὰ προσέχουμε μόνο στὴ στρατιωτικὴ και ναυτικὴ παρασκευὴ και νὰ παραμελοῦμε ὁλότελα, μὴ δίνοντας καμμιά σημασία, τὴν ἐσωτερικὴ ἐξέλιξη τοῦ τόπου, τὴν προ-

στασία τῶν δύομιση αὐτῶν ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων ποὺ βρέθηκαν ἐπὶ τέλους γιὰ τὴν ὥρα ν' ἀποτελοῦν τὸ ἐλεύτερο Ἑλληνικὸ Βασίλειο.

Ἐχοντας προσηλωμένη τὴν προσοχή μας στὸ πῶς ν' αὐξήσουμε τὴν ἔκταση τοῦ Κράτους μας καὶ τὸν πληθυσμὸ τῶ μελῶν του, ξεχνούσαμε πῶς ἡ ἔκταση αὐτὴ ποὺ ἔχουμε δὲν ἔπρεπε ν' ἀφεθεῖ στὴν τύχη της, πῶς τὰ ἄτομα αὐτὰ ποὺ τὴν κατοικοῦν εἶχαν κι αὐτὰ ὕπαρξη καὶ συμφέροντα, ποὺ δὲν ἔπρεπε νὰ παραμεληθοῦν. Ἔτσι τὸ ἔθνος καὶ τὰ μεγάλα ἐθνικὰ ἰδεώδη ἐπνιγαν τὸ ἄτομο ποὺ ἀποτελεῖ τὸ ἐλεύτερο βασίλειο κ' ἔτσι, μόλις γεννήθηκε ἀντίδραση ἐνάντια στὴν τέτοια πολιτικὴ μας, ἀναγκάστηκε νὰ φτάσει στὸ ἄλλο ἄκρο καὶ νὰ προκηρύξει τὸν κοσμοπολιτισμὸ. Μὰ μὲ τὴ διδασκαλία αὐτὴ συνδεότανε τότες ἄλλες φιλελεύτερες ἰδέες ποὺ ἀποτελούσανε ἓνα φιλελεύτερο πρόγραμμα — κ' οἱ ἰδέες αὐτὲς συνδυάστηκαν στὸ κεφάλι μερικῶν τόσο πολὺ μὲ τὴν ἰδέα τοῦ κοσμοπολιτισμοῦ, ὥστε πολεμήθηκαν κ' ἐκείνες μαζὺ μ' αὐτὸν κ' ἐνθαρρύνθηκε ἡ στενοκέφαλη ἀντίληψη μερικῶν συντηρητικῶν, ποὺ νόμισαν πῶς μόνο ἐθνικὴ πολιτικὴ (πολιτικὴ ποὺ περιφρονεῖ τὸ ἄτομο) ἐνωμένη μὲ τὴν πατροπαράδοτη ἰδεολογία καὶ μὲ πλουτοκρατικὴ ἐσωτερικὴ πολιτικὴ ἀποτελεῖ τὸ ντόπιο πολιτικὸ πρόγραμμα καὶ πῶς, ἀντίθετα, κάθε τάση ποὺ ζητᾶει τὸ καλὸ τοῦ ἀτόμου, ποὺ ζητᾶει τὴν ἐλεύτερη σκέψη γιὰ τὸ ἄτομο καὶ ποὺ ἐν γένει στὸ ἄτομο μεταθέτει τὸ σημεῖο τῆς προσοχῆς της, πρέπει νὰ πολεμηθεῖ γιὰτ' εἶναι ξένη, γιὰτὶ δὲν ἀντιπροσωπεύει τὴν ἐθνικὴ ψυχὴ.

Δὲ θὰ χρονοτριβήσουμε ἐδῶ γιὰ νὰ πολεμήσουμε μιὰ τέτοια ἀντίληψη. Αὐτὰ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ «ντόπιου» καὶ τοῦ «ξένου» μᾶς φαίνονται τόσο ἀστεῖα, ποὺ δὲ νομίζουμε πῶς ἀξίζουν καὶ τὴν ἐλάχιστη προσοχή· βρῖσκονται μόνο μερικοὶ ποὺ κατορθώνουν νὰ πείσουν τὸν ἑαυτὸ τους πῶς ἔχουν σημασία παρόμοιοι μπαμποῦλες — μὰ τὸ ν' ἀλλάξει κανεὶς τὸν τρόπο τῆς σκέψης τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν, ἐξὸν ποὺ εἶναι χάρις στὴν ἐγκεφαλικὴ τους διασκέυη ἀδύνατο, δὲ θὰ φέρει κανένα κέρδος. Ἐμεῖς ἀπευθυνόμαστε σὲ ἀνθρώπους ποὺ εἶναι σὲ θέση νὰ σκεφτοῦν ἀπροκατάληπτα, ποὺ μποροῦν νὰ ξεκολλήσουν ἀπ' τὶς πατροπαράδοτες ἀλήθειες τους καὶ ποὺ εἶναι σὲ θέση νὰ νοιώσουν κυρίως ἓνα πρᾶμα, πῶς ὄχι ὁ μεγάλος στρατὸς κι ὁ μεγάλος στόλος εἶναι τὰ διακριτικὰ γνωρίσματα τοῦ μεγάλου Κράτους, μὰ ἡ ἐσωτερικὴ κατάσταση ποὺ νὰ ἐξασφαλίζει σὲ ὅσο τὸ δυνατό μεγαλύτερο ἀριθμὸ ἀτόμων τὴν ἐλεύτερη σκέψη.

Ἀφίνοντας λοιπὸν κατὰ μέρος τὶς περιώνυμες κατηγορίες ποὺ θὰ ζητήσουν τὰ ξενικὰ δάχτυλα

κ' ἐδῶ (μὲ ἄλλη βέβαια σημασία), θέλουμε πρῶτ' ἀπ' ἔλα νὰ πολεμήσουμε τὴν ἀντίληψη ποὺ ἀναφέρεται παραπάνου καὶ ποὺ ἀπαντᾷ στὸν τόπο μας πολὺ συχνά, τὴν ἀντίληψη δηλ. ποὺ συνδέει στενά κι ἀξεχώριστα τὸν κοσμοπολιτισμὸ μὲ τὶς ἄλλες φιλελεύτερες ἰδέες. Φιλελεύτεροι καὶ κοσμοπολίτες δὲν ταυτίζονται. Λέγοντας λοιπὸν πῶς εἴμαστε φιλελεύτεροι, δὲ σημαίνει πῶς μ' αὐτὸ καὶ μόνο παρατᾶμε κάθε ἐθνικὴ πολιτικὴ, ἀρνούμαστε κάθε ἐθνικὴ βλέψη. Ὅμως ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά, ὁ δικὸς μας ὁ ἐθνισμὸς δὲν εἶναι ἀπαράλλαχτος μὲ τὸν πατροπαράδοτο ἐθνισμὸ, τὸν ἐθνισμὸ ποὺ ἀπαντᾷ ἀκόμα στοὺς συντηρητικὰ διατεθειμένους νεοπαλιούς μας. Ὁ ἐθνισμὸς τοῦ φιλελεύτερου δὲ στηρίζεται σὲ καταχτητικὲς τάσεις, δὲ ζητᾶει νὰ καταχτήσῃ ξένο ἔδαφος (πῶς πρόκειται πάντα γιὰ ἔδαφος ξένο, αὐτὸ βέβαια τὸ νοκῶθουν ὅσοι δὲ ζοῦν ἀκόμα στὴν ἐποχὴ ποὺ πιστευότανε ὁ μῦθος τῆς ἀναστήλωσης τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας) μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ αὐξήσει τὸ ἔδαφος ποὺ ἔχουμε καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ γιὰ ζημιά ἀλλογενῶν τὴν καλοζωιά τῶν σημερινῶν ἐλευτέρων Ἑλλήνων. Ὁ ἐθνισμὸς τοῦ φιλελεύτερου δὲν πιστεύει στὸ μῦθο τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς ποὺ συναντοῦμε ἀκόμα σὲ μερικὰ λείψανα τοῦ ρωμαντισμοῦ. Αὐτὸς βασίζεται μόνο σ' ἓνα αἶσθημα ποὺ ὑπάρχει, σ' ἓνα αἶσθημα ποὺ εἴμαστε ἀρκετὰ ντόπιοι γιὰ νὰ μπορούμε νὰ τὸ ἰδοῦμε καὶ νὰ τὸ ἐχτιμήσουμε, αἶσθημα συμπονέματος γιὰ τοὺς ὁμοφύλους μας ποὺ ζοῦν σὲ ἄλλο Κράτος ἀπὸ μᾶς καὶ ποὺ στὸ Κράτος αὐτὸ ἀποτελοῦν τὴν τυραννόμενη κρατούμενη τάξη (λέω τὴν τυραννόμενη κρατούμενη τάξη, γιὰτὶ μπορεῖ μιὰ κρατούμενη τάξη νὰ μὴν εἶναι καὶ τυραννόμενη). Γι' αὐτὸ καὶ μόνο τὸ λόγο δὲν ἀρνούμαστε οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες φιλελεύτεροι εὐ ἴπσο τὸν ἐθνισμὸ. Θέλουμε μόνο νὰ τοῦ βγάλουμε τὶς ἐγωιστικὲς ἐκείνες βάσεις ἀπ' τὴ μιὰ μεριά, μὰ κι ἀπὸ τὴν ἄλλη νὰ τὸν περιορίσουμε μέσα στὴν πραγματικότητα· κ' ἡ πραγματικότης αὐτὴ πρέπει ἐπὶ τέλους ν' ἀποκαλυφτεῖ πᾶς σὲ ὄλους. Ἡ περιώνυμη μεγάλη ἰδέα, ποὺ πολὺ σωστὰ τὴ χαρακτήρισε μ' ὄλες τὶς φωνασκίες τῶν Μιστριώτηδων ὁ Gelzer, πρέπει νὰ εἰπωθεῖ καθαρὰ πῶς εἶναι μόνο φάντασμα· μὰ τὸ νὰ πιστεύει κανένας σήμερα σὲ φαντάσματα νομίζουμε πῶς λίγο διαφέρει ἀπὸ τὴν πίστη στὸν ἅγιο Καλαμπόκα καὶ ὀπωσθήποτε δὲν εἶναι καὶ πολὺ συντελεστικὸ γιὰ νὰ κάνει πραχτικὴ πολιτικὴ. Τὸ φάντασμα λοιπὸν ἐκεῖνο πρέπει νὰ πέσει. Καὶ στὴ μνηδαμινὴ θέση ποὺ ἔπιανε αὐτὸ πρέπει νὰ μπεῖ τὸ ἐθνικὸ ἰδεώδες τοῦ Ἑλλήνα ποὺ ζεῖ μὲ ἀνοιχτὰ μάτια καὶ ποὺ ζεῖ στὸν εἰκοστὸν αἰῶνα. Τὸ ἐθνικὸ ἰδεώδες αὐτὸ θὰ ὑπάρχει μόνο ὅσο βαστάει ἡ σημερινὴ

θέση των Ἑλλήνων μένει στην Τουρκία.

Τὴν ἀλήθεια αὐτὴν εἶδε καὶ τὴ διακήρυξε τελευταία τὸ φωτισμένο μάτι τοῦ Ἰδα: «Καὶ ὅταν τὸ κάθε ἄτομο, ἔγραφε σὺν ἀριθ. 463, σελ. 42 τοῦ «Νουμά», ἴδει χαρμὴ ἀπὸ τὴν Τουρκία, ὡς εἶναι βέβαιοι οἱ Τοῦρκοι πὼς δὲ θὰ παρασέρνεται πιά τόσο εὐκολὰ ἀπὸ ἐθνικὰ ἰδανικά, οὔτε θὰ γυρεύει διαζῦγιο ἀπὸ τὸ κράτος τὸ Τούρκικο, οὔτε αὐτὸ τὸ ἴδιο ἄτομο οὔτε ἡ ἐθνικὴ ομάδα ὅπου ἀνήκει», (κοίτα καὶ ὅλο τὸ ἄρθρο τοῦ Ἰδα σὺν φύλλο ἐκεῖνο τοῦ «Νουμά»). Τὸ ἐθνικὸ ἰδεῶδες αὐτὸ θὰ ἐπιδιώκει μόνο τὴν ἐξασφάλιση τῆς ἐλεύτερης σκέψης, ὅπως στοὺς Ἑλληνας τοῦ ἐλεύτερου Βασιλείου ἔτσι καὶ σὲ κείνους τῆς Τουρκίας· ἂν αὐτὴ πετυχαίνεται καὶ μὲ τὴν ἐσωτερικὴν ἐξέλιξη τῆς Τουρκίας σὲ ἰσὸνομο Κράτος, τότε τὸ ἐθνικὸ μας ἰδεῶδες τὸ φτάσαμε. Ἄν πάλι ἐκεῖνο εἶναι ἀδύνατο, τότε τὸ ἐθνικὸ μας ἰδεῶδες θὰ πάρει τὴν πολεμικὴν του μορφήν καὶ ἡ ἐθνικὴ μας τάση θὰ εἶναι ν' ἀποσπᾶσουμε τοὺς ὁμοφύλους μας ἀπ' τὴν Τουρκία, ὅπου δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀποχτήσουν καὶ αὐτοὶ ἰσοπολιτεία. Μὰ γιὰ νὰ κατορθώσουμε αὐτὸ πρέπει πρῶτα ἐμεῖς σὺν ἐσωτερικὸν μας νὰ ἀναγνώρισουμε τὴν ἐλεύτερη σκέψη· πρέπει πρῶτα ἐμεῖς ἐδῶ νὰ σπάσουμε τὰ σίδερα τῆς σκλαβιάς γιὰ νὰ μὴν ἀλλάξουμε μόνο κύριο στοὺς σημερινούς ἐκείνους σκλάβους. Καὶ γι' αὐτὸ ἐκεῖνο πού πρωτεύει σὲ μᾶς εἶναι ἡ φιλελεύτερη ἐσωτερικὴ πολιτικὴ· χωρὶς αὐτή, ἐθνικὴ πολιτικὴ δὲν μπορεῖ σοβαρὰ νὰ ἐφαρμοσθεῖ. Ἔτσι κλείνεται ὁ κύκλος πού συνδέει τὰ σημεῖα τοῦ φιλελεύτερου προγράμματος· ἔτσι σκηματίζεται τὸ σύστημα τῆς φιλελεύτερης ἰδεολογίας. Ὅλα στέκουν ἀπάνου σὺν ἀναγνώριση τῆς ἐλεύτερης σκέψης· αὐτὴ ζητᾶμε πρῶτα σὺν ἐσωτερικόν, σ' αὐτὴ βασίζουμε τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν μας. Γι' αὐτὸ ἡ ἐξωτερικὴν πολιτικὴν μας θὰ εἶναι πρῶτα εἰρηρικὴ· εἰρηρικὴ γιὰ νὰ διευκολύνει τὴν ἐσωτερικὴν μας μεταρρύθμιση, εἰρηρικὴ γιὰ νὰ ὑποβοηθήσει τὴν ἐσωτερικὴν μεταρρύθμιση τῆς Τουρκίας πού νὰ συμφέροι στοὺς ὁμοφύλους μας. Καὶ ὅταν ἡ ἐσωτερικὴν πολιτικὴν μας πάρει τὸ σωστὸ δρόμον, καὶ ὅταν ἴδουμε πὼς οἱ ὁμόφυλοι μας τῆς Τουρκίας μόνο μὲ τὴν ἑνωσὴν τους σ' ἓνα Κράτος μὲ μᾶς θὰ μπορέσουν νὰ ἀπολαύουν τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐλεύτερης σκέψης, τότε δὲ θὰ διστάσουμε, ἐτοιμαζόμενοι ἐκ παραλλήλου ἀπὸ τώρα, νὰ κάνουμε ὅ,τι πρέπει. Ἄν πάλι νοιώσουν οἱ Τοῦρκοι τὸ τί πρέπει γιὰ τὸ συμφέρον τους νὰ κάνουν — τότε θὰ χουν καὶ τὴ δικήν μας τὴν ἀμέριστη βοήθεια καὶ τὴν ἐκδήλωση τῆς ἀνυπόκριτης χαρᾶς μας γιὰ τὴν ἐξακολούθηση αὐτῆς τῆς εἰρηρικῆς πολιτικῆς πού θὰ φέρει καὶ τὴ μεταβολὴ τῆς ἐπιθετικῆς παρασκευῆς μας σὲ ἀμυντικὴ. Ἔτσι κρατᾶει ὁ ἐθνικὸς

σμός τὴν κατάλληλη θέση του σὺν νεοελληνικὸν φιλελεύτερον πρόγραμμα· ἔτσι δείχνεται σὲ ὅσους θέλουν νὰ ἴδουν πὼς ἡ ἐθνικὴ πολιτικὴ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι τὸ Α καὶ τὸ Ω τοῦ προγράμματος ἑνὸς λαοῦ, μὰ ἓνα ἀπ' τὰ πολλὰ σημεῖα του, πού καὶ αὐτὸ θὰ λυθεῖ σύμφωνα μὲ τὴς γενικῆς ἀρχῆς, σύμφωνα μὲ τὴν ἐνιαία ἰδεολογία.

A. ΤΡΑΝΟΣ

Ἡ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ (*)

Γ.

Στὰ δύο προηγούμενα ἄρθρα ἀναπτύξαμε μὲ λίγα λόγια τοὺς λόγους πού ἐγέννησαν τὴν ἀνάγκη τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας, δηλ. τῆς προστασίας τοῦ ἐργάτη ἀπὸ τὸ Κράτος καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς ἐργατικῆς κινήσεως, πού κατώρθωσε νὰ ἐπιβάλῃ στὰ περισσότερα ξένα Κράτη τὴν νομοθεσίαν αὐτήν. Οἱ λόγοι ὅμως αὐτοὶ πού ἀναπτύξαμε παραπάνω δὲ συντρέχουν ὅλοι σὺν τὴν Ἑλλάδα καὶ φυσικὰ δὲν μποροῦμε νὰ ποῦμε, πὼς τὸ ἐργατικὸν ζήτημα ἐδῶ πῆρε τὸν ἴδιον δρόμον πού πῆρε στὰ ἄλλα Κράτη. Μ' αὐτὸ δὲ θέλουμε νὰ ποῦμε, ὅπως ἀκούμε πολλές φορές νὰ λέγεται, πὼς ἐδῶ δὲν ἔχουμε ἐργατικὸν ζήτημα, γιὰ τὴν καὶ σὺν τὴν Ἑλλάδα ὅπως σὲ ὅλα τὰ ἄλλα Κράτη ὑπάρχει μιὰ ἰδιαίτερη λαϊκὴ τάξη πού ζεῖ ἀπ' τὴν ἐργασία τῶν χειρῶν τῆς μέσα σὺν ἐλεύθερον συναγωνισμόν, τάξην μὲ ἰδιαίτερα συμφέροντα ἀντίθετα μὲ τὰ συμφέροντα τῆς τάξεως πού ἐπικρατεῖ καὶ μὲ ἐργατικῆς συνθήκης τὴς ἴδιες καὶ χειρότερες ἀπ' τὴς συνθήκης τῶν ἐργατικῶν τάξεων στὰ ἄλλα μέρη. Θέλουμε ὅμως νὰ τονίσουμε πὼς ἡ ἐργατικὴ κίνηση πού κατέληξε σὺν ἀρχῆς τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας σὲ μᾶς δὲν ἦλθε ἀπὸ κάτω ἀλλὰ ἀπὸ πάνω δηλ. δὲ βγήκε ἀπ' τὴν ἴδιαν τὴν ἐργατικὴν τάξην, ἀλλὰ ἀπὸ ἀνθρώπους πού δὲν τοὺς ἔνωσε κανένα συμφέρον οικονομικὸ μὲ τὴν ἐργατικὴν τάξην. Αὐτὴ ἡ ἰδιαίτερη μορφή τοῦ ζητήματος σὺν τὴν Ἑλλάδα ἔχει πάλι τοὺς λόγους τῆς σὺν ἰδιαίτερες συνθήκης τῆς παραγωγῆς πού ἔχουμε ἐδῶ. Ἐδῶ τὰ περισσότερα εἶδη τῆς βιομηχανίας βρίσκονται ἀκόμη ἀποκεντρωμένα σὲ μικροεπιχειρήσεις πού ἀπασχολοῦν δύο τρεῖς ἐργάτες σὲ μιὰ βραδυκίνητη καὶ ὀπωσδήποτε ἀσφαλισμένη δουλειᾷ. Λεῖπει λοιπόν, σχεδὸν ἐντελῶς, ἀπ' τὴν μιὰ μεριά ἡ κοινωνικὴ ζωὴ τοῦ ἐργάτη πού εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀσφαλέστερους δρόμους γιὰ νὰ φτάσῃ ὁ ἐργάτης σὺν ἐργατικὴν συνείδησιν, καὶ ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά ἡ μεγάλῃ ἀβεβαιότητά πού φέρνει γιὰ τὸν

(*) Κοίταξε ἀριθ. 467 καὶ 468.